

Een indringende blik in de kliniek

Een plek waar de kleding die je draagt er niet toe doet. Waar de mens op zijn kwetsbaarst is. Een wereld die voor velen ver weg lijkt, maar dat eigenlijk niet is. Dat laat de voorstelling *Ik ben kamer 15* van Speels Collectief zien.

Simone Vos
Tilburg

‘Kun je een metafoor geven voor je gevoel?” Speler Rowy La Haye kijkt tegen-speler Marloes Jobse aan terwijl ze praat. „Drijfzand. En ik denk dat ik er helemaal in kan wegzakken”, antwoordt Marloes.

Het gesprek geeft een inkijkje in het leven in de psychiatrische kliniek. Dat staat in deze voorstelling namelijk centraal: mensen in al hun kwetsbaarheid en de ontmoetingen die er ontstaan. En vooral niet over ‘gek’ zijn, of over sukkels. Of gekkies. Of stigma’s.

Dat benadrukt ook Merel van Lieshout, speler, bedenker en medeoprichter van het diverse, *mixed-abled* theatergezelschap Speels Collectief. „In de periode voordat ik werd opgenomen, dacht ik ook: ik hoor daar niet, dat is niet voor mij. Terwijl ik nu denk: was ik er maar eerder naartoe gegaan. Het was voor mij een veilige omgeving waar ik ben geholpen. Ik weet dat niet iedereen zo’n ervaring heeft met de psychiatrie, maar dat is hoe het voor mij was”, deelt ze.

Ervaringen delen?

„Ik was 2,5 maand opgenomen en ik voelde dat dat de plek was waar ik helemaal beter kon worden. Iedereen helpt iedereen op de manier die lukt en kan. Het is eigenlijk een hele inclusieve samenleving, waarin we allemaal flink wat eigenaardigheden hebben.

Ik heb daar zoveel intieme banden opgebouwd met mensen. Ik had hen anders nooit ontmoet, omdat we ons in heel andere kringen begeven. Op een gegeven moment, toen het wat beter ging met me, dacht ik: ik zou met deze ervaringen wel iets willen doen. Nog niets concreets, alleen dat idee”, legt ze uit.

Dat idee deelde Merel met theater-

► Scène uit de voorstelling *‘Ik ben kamer 15’* van Speels Collectief. FOTO NADOMEDIA

“**Ieder heeft zijn eigen verhaal en dat willen we graag delen**

– Merel van Lieshout, Speels Collectief

maker Xandry van den Besselaar, voor wie psychische kwetsbaarheid deel uitmaakt van haar werk en leven, en met medeoprichter van Speels Collectief Sanne Arbouw.

Zo ontstond *Ik ben kamer 15*. Ze vroegen choreograaf Ulrike Doszmann, die al vaker met hen samenwerkte, erbij om de voorstelling te maken. „Het moest natuurlijk niet alleen mijn perspectief belichten. We wilden er meer mensen met een geleefde ervaring bij betrekken, voor wie psychische kwetsbaarheid een thema is”, zegt Merel.

„We hebben een groot netwerk en ik kende ook mensen uit mijn eigen tijd in de kliniek. Zo zat Marloes Jobse bij mij in de wachtkamer. Iedereen heeft zijn eigen verhaal en dat willen we graag delen. Vanuit verschillende perspectieven de wereld van de psychiatrie laten zien.” In de voorstelling hoor je audiofrag-

menten van de spelers die zijn geïnterviewd, maar je hoort ook stemmen van andere patiënten, naasten en psychiaters. De makers kozen bewust voor een diversiteit aan stemmen, omdat ze zelf allemaal tussen de 30 en 40 jaar oud zijn en als vrouw zijn geboren.

De thema’s zijn in samenspraak met de spelers uitgekozen. „Iedereen had het bijvoorbeeld over de nacht, omdat die een thema is in de kliniek. Dus dan weten we dat dat er sowieso in moet. Zo gaat het organisch gedurende het repetitieproces”, legt theatermaker Xandry van den Besselaar uit.

Audio en theater wisselen elkaar af of vullen elkaar aan tijdens de voorstelling. Zo klinkt ook de stem van Merels moeder: ‘Soms kreeg ik heel zwarte berichten. Dan herkende ik mijn eigen dochter niet meer.’

De monologen en het samenspel

van de spelers, die soms letterlijk delen hoe ze zich voelden, soms met humor terugblikken, volgen de audio op. Ondertussen zorgen de gitaar-klanken van Abel Ton voor een constante onderstroom.

Choreograaf Ulrike Doszmann: „Voor mij is deze voorstelling belangrijk, omdat ik graag taboes wil doorbreken. Zolang je niemand kent die dit heeft meegemaakt, lijkt het een ver-van-je-bedshow. Maar, we willen vooral geen therapiegroep neer-

“**Zolang je niemand kent die dit meegemaakt heeft, lijkt het een ver-van-je-bedshow**

– Choreograaf Ulrike Doszmann

zetten. Het is echt een voorstelling, waarin we samen bouwen aan een mooie, fysieke ervaring. Je ondergaat dit theaterstuk echt.”

Daar voegt Merel aan toe: „Ik ben heel benieuwd hoe de voorstelling wordt ontvangen. We hebben hem al laten zien aan een testpanel van mensen die ook opgenomen zijn geweest. Die vonden het zo herkenbaar. Daarom kijk ik ook uit naar de try-out en de reacties daarop. Het is zo fantastisch om als theatermaker te zien wat die gedeelde verhalen losmaken, hoe eenzaam het toen soms ook was.”

■ Try-out: 15 september, Jan van Besouw, Goirle. Première 8 oktober Schouwburg Tilburg (uitverkocht), 13 november Parktheater Eindhoven en 13 mei 2027 Schouwburg Tilburg mét audiodescriptie/blindentolk. speel-scollectief.nl